

Indhold:

Side 2:

Adresseforandringer

Bestyrelsen

Aktivitetskalender

Side 3:

Rude Skov

Side 4-5:

Den sidste
storfyrstinde

Side 6:

Nærumgård

Side 7:

Birkerød Kirke

Side 8-9:

Omkring Vejle Sø og
Verdens Ende

Side 10:

Søllerød Park og
Vangeboskolen

Side 11:

Nyt fra Rudersdal

Museer

Side 12:

Skåltegnsten

Side 13:

Rudersdal 2017-18

Side 14:

Tillykke!

Side 15:

Generalforsamling
2019

Side 16:

Kontaktoplysninger

FRA LOKALHISTORIEN

Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne

Nærumgård, 1825

Læs mere om udflugten til Nærumgård, hvis historie også er grundigt omtalt i Niels Peter Stillings nye bog: *"Rudersdal i Danmarkshistorien—fra oldtid til 1900"*

Udflugten er den 14. marts - se side 6

O. J. Rawerts akvarel fra 1825

Januar 2019

Husk at fortælle os om adresseændringer

Det er vigtigt at vi hele tiden har opdaterede post- og mailadresser på vores medlemmer. Dels når vi skal udsende NYT og uddele Søllerødbogen, dels når vi sender mails ud om ændrede tidspunkter for udflugter og foredrag eller andre vigtige informationer.

Adresseændringer mailes til Kirsten, kkri@rudersdal.dk

BESTYRELSEN efter generalforsamlingen 2018:

Formand	Cand. scient, MK, Axel Bredsdorff
Sekretær/Næstformand	Civilingeniør Søren P. Petersen
Kasserer	Konsulent Verner Hylby
Redaktør	Museumskonsulent, PhD, Niels Peter Stilling
Øvrige bestyrelses- medlemmer:	Etnolog, MK, Birgitte Schjerning Povlsen Kirkeværge Georg Lund Lærer Sanne Rud Arkitekt Steen Pedersen Cand. mag. Carsten Erichsen Arkitekt Henriette Gøtstad It-konsulent Erik Trudsø Jespersen
Suppleanter:	Rådgiver Kirsten Kristensen Kommunaldirektør Bjarne Pedersen

Aktivitetskalender - foråret 2019

Der er ingen tilmelding til foredragene!

5. februar: "Rude Skov- fra 1600-tallets overdrev til vore dages multi-funktionalitet."

19. februar: "Olga—den sidste storfyrstinde"

14. marts: "Nærumgård" *

28. marts: "Birkerød Kirke"*

25.april: "Omkring Vejle Sø og Verdens Ende"*

14. maj: "Søllerød Park og Vangeboskolen" *

28. maj: Generalforsamling, foredrag om "Rudersdal i Danmarkshistorien—de sidste 100 år"

*NB. *) Husk tilmelding - og at melde afbud i tilfælde af forfald.
Kontakt sekretariatet (Kirsten) pr. mail Kkri@rudersdal.dk -
eller på 46115653 onsdage kl.12.30 - 14.00*

Rude Skov

- fra 1600-tallets overdrev til vore dages multifunktionalitet

Foredrag af professor Bo Fritzbøger

Birkerød Sognegård, Kirkevej 2, Birkerød, 5. februar kl 19:30

Som de fleste andre danske skove blev Rude Skov indtil 1700-tallets landbo-reformer brugt til mange forskellige formål. Det gav anledning til mange konflikter, og det prægede i høj grad skovens udseende. I 1800- og 1900-tallet blev dens brug mere entydig. Produktion af træ blev fuldkommen dominerende, og en stigende folkelig interesse for rekreation og friluftsliv måtte indordnes under dette overordnede hensyn. Men fra sidste del af det 20. århundrede blev målet med skovdriften igen mere uklart, og heller ikke vore dages multifunktionelle skovdrift er uden konflikter.

Bo Fritzbøger er dr.phil. og lektor i historie ved Saxo Institutet – Københavns Universitet. Han har udgivet en række bøger bl.a. *"Kulturskoven"* (1994), *"Bag hegnet"* (2002), *"Det åbne lands kulturhistorie"* (2004), *"Vandets veje"* (2009), og senest den meget anmelderroste *"En lumpen stodder – Liv og landskab i 1700-tallets Midtjylland"* (2016)

Arrangører. Birkerød Sogn, Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne og Danmarks Naturfredningsforening (Rudersdal)

Olga — den sidste storfyrstinde

Foredrag og film ved Sonja Vesterholt
Søllerød Sognegård, 19. februar kl. 19:30

Olga Alexandrovna blev født i 1882 af dronning ”Dagmar” (kaldet: Marija Fjodorovna) (datter af Christian den IX) og faderen zar Alexander 3. af Rusland. Olga havde 5 ældre søskende, hvor den ældste Nikolai skulle blive Ruslands sidste zar, da han dræbtes efter revolutionen i 1917. I forhold til den ublide medfart hele hendes øvrige familie fik i revolutionsårene, var Olga ”heldig” derved, at hun i sit andet ægteskab viede sig borgerligt til en oberst Nikolaj Kulikovsky, og derfor ikke blev betragtet som en ”retmæssig Romanov”, der på et tidspunkt kunne kræve kejserriget genindført.

Allerede under revolutionen gik parret i selvvalgt eksil, først på Krim, men fra 1919 i Danmark. I perioden 1928-1930 boede familien på Rygaard i Gl. Holte, og det er også derfor, vi har tænkt, at

hun var et nærmere bekendtskab værd. Efter opholdet på Rygaard købte Olga og Nikolaj et landbrug i Ballerup, hvor han påtog sig landbrugsdriften og hun helligede sig maleriet. Hun blev hurtigt en anerkendt blomster- og landskabsmaler, der uden problemer kunne udstille fem år på forårsudstillingen på Charlottenborg. Hendes naturalistiske stil var langt fra de moderne kunstretninger i tiden, men hendes værker solgte. Efter 18 år i Ballerup emigrerede Olga og Nikolaj til Canada, hvor hun fortsatte med at male og døde i 1960.

Hendes omtumlede liv er skildret i filmen ”*Olga—den sidste storfyrstinde*”, (2003) og det er filmens instruktør Sonja Vesterholt, der vil indvi os i Olgas dramatiske historie — og mon ikke også vi får filmen at se?

Husk: Ingen tilmelding

Tendenser i tidens danske malerkunst

”Perioden 1910-1930 er præget af forskellige modernistiske formeksperimenter: **futuristiske, kubistiske, ekspressionistiske og symbolistiske** stiltræk findes i en del af periodens kunst. Dette betyder, at den naturalistiske iagttagelse - eller registrering af omgivelserne bliver afløst af en mere subjektivt fortolkende fremstilling af motivet. Stilisering og koncentration om formelle virkemidler kendetegner periodens kunst. Et godt eksempel på periodens modernistiske stil er Vilhelm Lundstrøms male-ri "Figurgruppe omkring et bord". De mange geometriske former og stiliseringen af motivet peger mod kubismen, - farvekraften, konturstregen og de store farveflader mod ekspressionismen og symbolismen.”

(Kilde: *Kunsten.dk*)

Olga Kulikovskaya:

To motiver fra Gl. Holte(gade),
ca. 1928-1930.
Olie på lærred.

Nærumgård
Rundvisning, ude og inde ved Christian Dupont, Carsten
Erichsen og Susanne Viby
14. marts kl. 16:00-17:30

Kom med, når vi besøger den smukke palæagtige bygning ved Nærum Gadekær. Forfatter Susanne Viby og medlem af bestyrelsen Carsten Erichsen vil *on location* fortælle hovedtræk af Nærumgårds historie og udpe-

ge historiske steder samt byde på en vandring i parken. Hør bl.a. om ”Krosagen”, ”Den hængte mands træ” og ”Nærumgårds Ølbryggeri”. Nærumgård, som er opført o. 1775 som lystgård og sommerbolig, har bl.a. tilhørt den navnkundige Christian Colbjørnsen, som også lod Wesselsminde opføre. Den sidste ejer, D.B. Adler, medlem af Rigsdagen samt medstifter af Privatbanken og Københavns Handelsbank, ønskede, at bygningen blev testamenteret til Københavns Kommune som børnehjem - en funktion som den stadig har. Man bedes under besøget respektere, at huset er et hjem for børn med særlige behov. Institutionens leder, Christian Dupont, inviterer os indenfor og fortæller os om Nærumgård i dag som ”Center for børn med handicap” under Københavns Kommune. Vi skal se én af de smukke stuer og de historiske malerier.

Mødested: Nærum Gadekær 1A

Maks. deltagerantal: 50

Tilmelding : fra 13. februar til Kirsten, kkri@rudersdal.dk

Birkerød kirke

- foredrag og rundvisning ved tidl. museumsleder

Niels Peter Stilling, torsdag den 28. marts kl. 17:30-19:00

Birkerød Kirke rummer en enestående kulturarv fra middelalderen. Først og fremmest er kalkmalerierne fra omkring 1350 et besøg værd. Men også den fornemme sengotiske altertavle fra omkring 1480 tilhører 1. klasse blandt det bevarede kirkeinventar fra middelalderens Danmark. Niels Peter Stilling vil fremvise og tolke de sjældne kalkmalerier fra pesttidens Danmark. Her vil vi både møde kongen på vej op og på vej ned. Kampen mellem det gode og onde er repræsenteret ved en række scener fra Paradisets Have, Kain og Abel til den godmodige elefant og det ulækre svin.

På bundlinjen handler det om Dommedag i Birkerød - og kalkmalerierne er blevet til i lyset af den byldepest, der i midten af 1300-tallet berøvede Danmark op imod halvdelen af befolkningen. Niels Peter Stilling vil udlægge dommedagsscenerne, hvor vi præsenteres for både de gode på vej mod himmeriget og de onde, der bortføres af fæle djævløse til Helvedes pinsler.

Når vi er færdige med kalkmalerierne, skal vi se nærmere på kirkens øvrige righoldige inventar. Her udmærker altertavlen sig. Den er udført i Nordtyskland, i hanseatisk rum, af en dygtig billedskærer i senmiddelalderen. Tavlens motiver handler om Jesus' lidelseshistorie. Men den fornemme tavle er også et vidnesbyrd om de gode tider i slutningen af 1400-tallet, hvor Øresundstolden bragte velstand til kongeriget Danmark - og ikke mindst Nordsjælland. Endelig rummer kirken flere minder fra svenskekrigene i 1650'erne, hvor Birkerødpræsten Henrik Gerner, indtog en hovedrolle som modstandsmand.

Mødested: Henrik Gernersvej 2

Parkering: Vilhelm la Coursvej (bag Hovedgaden)

Tilmelding fra 1. marts til Kirsten, Kkri@rudersdal.dk

Vejlesø, Malmmosen og Verdens Ende

25. april kl. 17:30-19:00

En sommeraften vil vi tage på en vandretur på ca. 4 km. af de gode stier rundt om Vejlesø og ved Malmmosen. Turen starter på Holte Station – parkeringspladsen på søsiden, og slutter lige overfor i Holte Havn, hvor der forhåbentlig er mulighed for at slukke tørsten (*egen betaling*).

Der er mange gode stop undervejs:

- I får historien om skovstykket ”Tyvekrogen”, som senere i folkemunde kom til at give navn til en del af Vejlesø, men som ellers fik sin markante bebyggelse i form af Vejlesøparken fra 1968-1970. Det var ikke nogen let fødsel.
- Vi kommer gennem Malmosen, der afvandede Vejlesø til Furesøen, før baadfarthkanalen blev gravet omkring 1896 for at betjene Jægerhuset og hotellet på Næsseslottet. I Malmmosen ligger nogle af kommunens mest eksotiske kolonihavehuse og stierne er varierede og listige.
- I Dronninggårdskvarteret er der mange fine eksempler på god dansk arkitektur, fx Jørn Utzons ”Villa Middelboe”, tegnet til lampefabrikant Svend Middelboe, smukt placeret ved kanalen mellem Furesø og Vejlesø. Men også betydeligt ældre smukke ejendomme troner på skrænterne ned mod Furesøen.
- Ved kanalen går vi ned mod ”Verdens Ende”, som er en lille perle af et naturområde, opstået ved udgravning af kanalen - ét sted skulle overskudsjorden jo placeres! Det er også her Utzons villa kan beundres.
- Længere op mod banen går turen forbi det nu hedengangne Dronninggård Mejeri, der flyttede hertil i 1898.
- Og med Holte Havns historie bindes det hele sammen, for herfra sejlede Baadfarten de glade sommergæster fra Hovedstaden, som skulle have en søndag i den herlige natur omkring søerne.

Guider: Erik Trudsø Jespersen og Søren P. Petersen (HISTTOP)

Husk tøj efter vejrudsigten, og sko der er velegnede til en vandretur på lidt fugtige stier.

Mødested: P-pladsen på søsiden ved Holte station.

Tilmelding: fra den 25. marts til Kirsten, kkri@rudersdal.dk

Jørn Utzons i 1953-54 tegnede og opførte hus ”Villa Middelboe”,
som blev fredet i 1999

Vejlesø, set fra luften over Holte mod vest. De centrale veje er Vejle-
søvej (N-S) og Dronninggårds Allé (Ø-V). Den lille ”tap” mod nord i
Furesøen er ”Verdens Ende”. Foto begge: *Erik Trudsø Jespersen*

Søllerød Park og Vangeboscolen

Udflugt ved Jennifer Dahm Petersen og Erik Trudsø Jespersen

14. maj, kl. 17:30-19:30

Omkring Krag's Mose anlagde etatsråd og nationalbankdirektør Isac Glückstadt, der selv residerede på "Carlsminde" på Søllerødvej, 1906-08 et stort parkanlæg, tegnet af havearkitekten Estad Jørgensen. Søen lå ud til Nærum-Bredevejen (i dag: Skodsborgvej), og store dele af grunden blev beplantet med træer i en sådan grad, at Nordisk Film flere gange lånte "skoven" til at optage

filmscener, der skulle illudere at foregå i "øde skov-, mose eller søterræn". 1955 solgtes grunden af den daværende ejer, vekselerer C. Bauder, til boligformål. Opgaven blev løst på forbilledlig vis af det unge succesombruste arkitektpar Eva og Nils Koppel, i fuld respekt for parkens landskabelige kvaliteter. Parkbebyggelsen består af forskudte længer i 2 1/2

etage, med markante røde tegltage og facader i hvidpudset murværk og sortmalet træ. Ved at bevare endog meget store træer mellem husene understreges hele bebyggelsens parkagtige karakter. De 369 boliger blev også forsynet med eget lokalt indkøbscenter ud mod Vangebovej. Turen slutter på den nærliggende Vangeboscule, der blev indviet i 1960. Byggeriet var resultat af en arkitektkonkurrence, hvor et stærkt

hold bestående af Gehrt Bornebusch, Max Brüel, Henning Larsen og Jørgen Selchau, der omtrent samtidig også stod for byggeriet af Toftevangsskolen i Birkerød.

Tilmelding fra 15. april pr email: Kkri@rudersdal.dk

Mødested: Ved indgangen til Søllerød Park

Parkering: Ved Vangeboscolen (5 minutter til Mødested)

Nyt fra Rudersdal Museer

Mothsgården

Museets personale er i fuld gang med forberedelserne til *ny permanent udstilling* i Mothsgårdens hovedbygning; en udstilling, der med en skønsom afvejning af klassisk og digital museumsformidling vil fortælle om væsentlige aspekter af vores områdes historie. Udstillingen kommer også til at indeholde et markant ”børnespor”, der inddrager børnene i forskellige aktiviteter, lige fra træfældning og fiskeri til sproglege med Matthias Moth – så der bør være rig anledning til refleksion og fornøjelse for både børn og voksne. Vi glæder os til at slå dørene op for udstillingen, som kan opleves fra **lørdag d. 30. marts 2019.**

Indtil da kan Mothsgårdens gæster nyde den store særudstilling *Kongens*

skov – Folkets skov om vores områdes skovhistorie, herunder den banebrydende omformning af skovene i det ”Langenske Revir” og parforcejagtlandskabet i Nordsjælland. Man vil også kunne se Hotspot-udstillingen *Edvard Grieg – norske toner i Søllerød* om Grieg og opholdet på Mothsgården i 1868, hvor han komponerede den berømte koncert i A-mol, Opus 16.

Vedbækfundene

På Vedbækfundene kan man ud over den faste udstilling se den nye særudstilling *Jægerfolket og deres*

døde i hele 2019. Der vil være en række aktiviteter for børn og deres familier i vinterferien, og i juni 2019 kan man opleve en ny, spændende udgave af det store arrangement *Jagten på Historien* på Vedbækfundene og Gl. Holtegaard.

Historisk Arkiv

Historisk Arkiv byder på fyraftenscaffé med *Introduktion til det nye lokalhistoriske studiecenter* på Biblioteksalléen 1 i Nærum. Arrangementet finder sted i februar 2019 – læs mere om dette samt Arkivets andre tiltag på Rudersdal Museers hjemmeside.

Ovenstående er et udpluk af de arrangementer og aktiviteter, Rudersdal Museer kan tilbyde i det kommende halve års tid – se mere på

www.rudersdalmuseer.dk

Maleri: Carl Wennemoes : Parti fra Rudeskov (foto Ole Tage Hartmann)

Hjælp til med at kortlægge Rudersdals helleristninger På bestyrelsens vegne, Søren P. Petersen

I 2002-2005 var Danmark, sammen med Norge, Sverige, Finland og Rusland med i projektet RANE, Rock Art in Northern Europe. I 2006 udgav Arkæologiklubben Flækken i samarbejde med Arkæologigruppen i Søllerød en folder med 33 identificerede sten med skåltegn i Det grønne Område. Folderen kan du hente på følgende link:

<http://histtop.dk/downloads/Skaaltegn.pdf>.

Et skåltegn er en skålformet fordybning hugget ind i stenen. Disse skåltegn er typisk 30-40 mm i diameter og 5 mm dybe. Skåltegnene er hugget i stenene i bronzealderen (1800-500 f.v.t.). Vi ved ikke, hvad disse helleristninger har været brugt til, så det var også et mål med RANE-projektet at komme med bud på formålet med disse tegn.

Men vi har brug for at sikre os, at disse sten, der ligger i vores område, har det godt. **Derfor opfordres du til at hjælpe.**

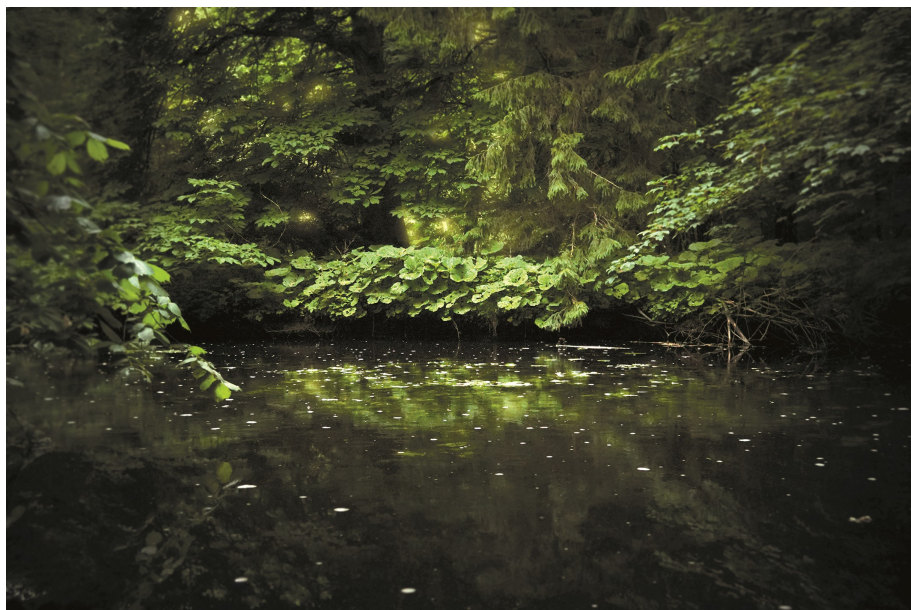
Hent folderen, fat en håndholdt GPS og et kamera og gå ud og find en eller flere af disse sten. Tag et foto af stenen og registrér dens koordinater og send det hele til skaaltegn@histtop.dk.

I Geelsskov identificerede vi oprindeligt 9 skåltegnsten. På hver af disse fyldte vi skålene ud med kridt og tog et billede af dem. Du behøver ikke udfylde skålene med kridt.

Eksempel: Skåltegnsten nr. 12, Geelsskov
Koordinater WGS84, N55.80194 E12.48792

Til efteråret følger vi op med nogle fælles vandreture i vores skove og her vil jeres fundsteder være en god hjælp.

Stemmingsbilleder fra Rudersdal

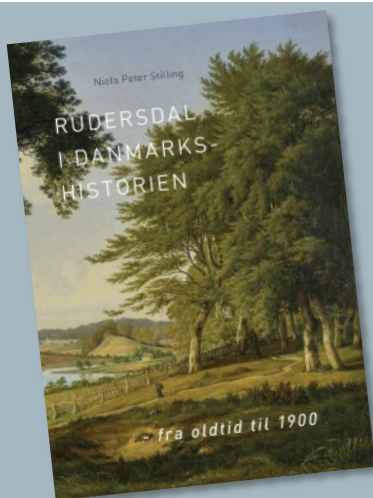
Den 15. november 2019 åbner en stor fotoudstilling på Rudersdal Museer, Mothsgården i Søllerød. Udstillingen omfatter over 100 nye stemmingsbilleder fra Rudersdal. Det er den lokalt bosiddende fotograf Daniel Bødker Sørensen, der gennem to år har gået målrettet efter at indfange de mange motiver rundt om i hele kommunen. Billederne kan bedst beskrives som små malerier, og den stil har fotografen meget bevidst tilstræbt: *"Ligesom kunstmalerne i gamle dage forevige landskaberne, er det vigtigt fortsat at holde fast i den tradition. Efter det ikke længere er populært at male landskaber, er vores dokumentation af skove, huse, gårde, gader og meget andet, blevet mindre. Her tænker jeg specielt på den mere kunstneriske dokumentation, som bl.a er den kategori mine billeder ligger indenfor. Målet med mine fotos er, at åbne folks øjne endnu mere op for, hvor eventyrligt, dystert, trøstesløst, dragende, ensomt og smukt der er i vores kommune."* I forbindelse med udstillingen vil Historisk-topografisk Selskab, med Niels Peter Stilling som redaktør, stå for udgivelsen af en flot bog indeholdende alle de udstillede fotos.

(Foto: Mølleåen, Daniel Bødker Sørensen)

Tillykke!

Selskabets i 2018 afgående formand gennem 12 år, Anita Mikkelsen, modtager Rudersdal Kommunes Kulturpris 2018 af borgmester Jens Ive til den store fest 11/9/2018 for Frivilligheden i Rudersdal.

Gik du glip af Niels Peter Stillings foredrag om

”Rudersdal i Danmarkshistorien” bind 1?

Så er der to chancer mere: Rudersdal Kommune indbyder til foredrag (gratis adgang):

15. januar kl. 19:00, Store Sal i Birkerød/Stationsvej 36

28. januar kl 19:00, Kulturcenter Mariehøj/Øverødvej 246B, Holte

Generalforsamling 28. maj kl. 19:30 Søllerød Sognegård

Dagsorden efter vedtægterne

I pausen sælges billetter til sensommerudflugten, 8. september 2019
(Kontanter eller Mobile Pay)

Efter generalforsamlingen vil museumskonsulent, PhD Niels Peter Stilling fortælle om bind 2: *”Rudersdal i Danmarkshistorien—fra 1900 til 2007”*.

Foramtale af dette foredrag kan læses i ”NYT” 2018/2, side 8-9
Gl. Holte (ca. 1960):

Etageejendommene ”Skoleparken I” er tegnet af arkitekt Preben Hansen, de lave (med flade tage) ”Skoleparken IIb” er tegnet af Glahn og Helweg, randbebyggelsen ”Skoleparken IIa” er Palle Suensons værk, og op mod højre ses ”Buskehøj Haveby”, med sine karakteristiske Bedre Byggeskik huse, tegnet af Fr. Wagner i 1917, kommunens ældste almene bebyggelse. Bemærk fraværet af Lions Park plejehjemmet, Skovkanten og de forbløffende få biler på vejene. Pladsen mellem de fire etageejendomme bliver i 2019 til Jørgen Schuncks Plads.

POST**PP**

DANMARK

Afsender:
Historisk-topografisk Selskab
for Søllerødegne
Rudersdal Museer,
Biblioteksalléen 5
2850 Nærum

År 2019

Returneres ved varig adresseændring

Nyt: (oplag: 1000 stk)

Ansvarshavende redaktør:

Axel Bredsdorff, Vedbæk Stationsvej 8, 3. th, 2950 Vedbæk

Øvrige redaktører: Bjarne Pedersen og Carsten Erichsen

Nye medlemmer til Historisk-topografisk Selskab?

Kender du nogen, som interesserer sig for vores lokale historie og bevaringen af kommunens kulturhistoriske værdier? Giv vedkommende et medlemskab som gave.

Indmeldelse i Historisk-topografisk Selskab for Søllerødegne

kan ske ved at gå ind på www.histtop.dk, sende en mail til Kkri@rudersdal.dk eller ringe til sekretariatet på Rudersdal Museer tlf. 46 11 56 53 (bedst: onsdage)

Husk at opgive navn - adresse - tlf. - og e-mail

Årligt kontingent for 2019 er 290 kr. – inkl. Søllerødbogen

Betaling: Mobile Pay: 72024 *eller*

Bankoverførsel: Reg. Nr: 2253, Kontonr: 7555 468 398